

”BRUKERMEDVIRKNING, ER DET NOE DA?”

NN : PSYKIATER 2010

Ved
Terje Binder

Hensikten med innledningen

- Fortelle om et medvirkningsprosjekt og
- belyse to forskjellige måter å oppfatte brukermedvirkning på
- som kan komme i konflikt med hverandre

De to perspektivene

- **Representativ medvirkning**, forankret i makt/innflytelses- plattform
- **Direkte medvirkning**, forankret i kunnskapsplattform og tankene om gjensidig læring og utvikling.

Mangfold i typer brukermedvirkning

Brukernes grad av innflytelse:

Innflytelses område:

Individnivå:

Tjeneste
nivå:

Politisk
nivå:

		"Talerett"	"Forhandlings- rett"	"Beslutnings- myndighet"
Individnivå:	Eget tilbud	<i>Jeg sier hvordan jeg vil bli be- handlet</i>	<i>Jeg drøfter meg fram til den behandling jeg vil ha.</i>	<i>Jeg bestemmer over min egen behandling</i>
Tjeneste nivå:	Et tiltak eller tjeneste	<i>Jeg sier hva jeg mener om be- handlingen her på stedet</i>	<i>Jeg deltar i plan- legging og utfor- ming av behand- lingen i vår enhet</i>	<i>Jeg er med i styret for min enhet/ institusjon.</i>
Politisk nivå:	Helhetlig ressurs- disponering	<i>Jeg er med og uttaler med i offentlige høringer</i>	<i>Jeg deltar i en forening som forhandler med myndighetene</i>	<i>Jeg sitter i by- regjeringen og fordeler ressurser</i>

Den første kjente brukarmedvirker

- De levde i 1790 – årene
- Han hette Pussin, tidligere pasient og sjefsvokter (pleier) ved Alfred Pinels hospitale.
- Han var Pinel's rådgiver da han la opp til Moralske behandling.

Moralsk behandling var å bli behandlet på en "moralsk riktig måte."

BrukFor – ”den stygge andungen”

Hovedmål:

- Få reell medvirkning inn i planlegging og utvikling av DPS
  - Få erfaringskunnskap inn i daglig arbeid i DPS
  - seriøs og likeverdige dialog
- Bidra til at folk blir aktive aktører i sin bedringsprosess
  - Gjennom samarbeid med ansatte
  - Gjennom bidrag til å forme tilbudet

Det vi ønsket

Å lage et forum :

- for personer som ville bidra til utviklingen av DPS
- drevet mest mulig av deltakerne selv

Å få med:

- folk med erfaring med egne psykiske problem, bedringsprosesser og bruk av tjenester.

På første møte kom det over 70 deltakere

Styring av prosjektet

Vanlig prosjekt-organisering.

- Styringsgruppe. (Halvparten brukere)
- Prosjektgruppe. (Brukere, prosjektleder og rådgivere)

Økonomi:

Rådet for psykisk helse + bidrag fra DPS

Første trinn: Oppbygging av kunnskapsbase

To faser:

- Gjennomføre startseminar på "nøytral grunn".
- Etablere Brukerforum.

Arbeidsform

- Bruke god tid til å bli kjent
- Bruke små grupper i salen
- Lage korte innledninger, maks 15 minutter
- Få i gang drøfting rundt bordene
- Sette opp synspunkter på veggblokk
- Opplesing av veggblokkene
- Lage sammenfatting med felles konklusjoner

Ad hoc organisering og spontanitet

- Ingen trengte å binde seg langvarig
  - Vi laget kortsiktige, avgrensede prosjekt
  - Folk bandt seg fra møte til møte
  - Det var frihet til å være med videre eller gjøre noe annet
- Denne organisering krever mye koordinering men den bygger under entusiasme og spontanitet

Dette gjennomsyret hele prosjektet

Brukerforum — vår felles kunnskapsplattform

- Møtested ”på tvers”
- Base for opplæring
- Ideforum
- Veiledningsforum
- Rekrutteringsplattform

Arbeidslag

- Brukerforum ble delt opp i grupper etter:
  - Basert på egen erfaring og kunnskap
  - Basert på DPS sitt behov for deres kompetanse

Arbeidslag: bakgrunn

Kompensere for vanlige svakheter:

- Brukere har sittet alene uten andre å konferere med.
- Brukere har representert områder der de har lite erfaring.
- Det er ikke tatt høyde for at mange brukeres funksjonshemning: ustabilitet på grunn av svingende psykisk "form".

Dette har ført til mye kvasi-medvirkning

Arbeidslag: utforming

- 5 – 8 personer
- 2-3 personer som "frontfigurer"
- Resten av gruppen som "bakomgruppe"
  - Referansegruppe for frontfigurene
  - Vikarpool om noen av dem ikke kunne møte opp

Man kunne delta i flere arbeidslag

Økonomi

Alle tjenester ble godtgjort med møtehonorar og refusjon av transportutgifter m.m.

Arbeidslag: fokus

- Psykiatrisk akutteam
- Forskningsprosjekt om stemningslidelser og bedringsprosesser
- Planlegging av nytt DPS, Kronstad
- Planlegging av nytt DPS Øyane
- Utvikling og drift av aktivitetsavdeling
- Samarbeid med Lærings og mestringssenteret
- Medvirkning på enhetsnivå
- Utvikling av ACT

Interne arbeidslag for Brukerforum

- Forberede neste møte
- Planlegge kurs, opplæring og rekruttering
- Utarbeide og drive web-side
- Fysisk trening for dem som ønsket

Seminar

- "De og oss" – seminar:
  - 3 samlinger med eksterne kjente innledere
- "Høydetrening i brukermedvirkning"
  - 2 samlinger på hotell, hver over 21/2 dag

Oversikt over et kort liv.

Dødsfallet

Brått – nesten som en hjertestans

- Det ble ingen ”begravelses-seremoni”
- Vi fikk ingen flere møter
- Prosjektleders stilling ble avviklet
- Vi fikk ingen begrunnelse

All livredning ble forgjeves.

”Obduksjonsrapport”

- Om å stange hodet i veggen helt uten å se den
  - Omorganiseringer av DPS stilte prosjektet bak i køen
  - Mangel på kontinuitet i ledelse torpederte forankringen av prosjektet
- En ubehagelig følelse av motstand uten klar avsender
  - Det ble aldri ny styringsgruppe
  - Det ble aldri svar på budsjett for 2009
  - Vi fikk beskjed om å begrense prosjektleders arbeidstid til dagtid

"Obduksjonsrapport" - videre

Skyggene som kom ut fra mørket:

Det sentrale Brukerutvalget i Helse Bergen som hadde hele det store området som sitt interessefelt.

De likte oss ikke!

Skyggeboksingene med BU

- Et første møte uten sødme
- Møter med skinnenighet
- Bort-definering av BrukFor
- Konflikt med "vår mann"
- Delvis usynlighet: Små drypp av skepsis fra toppen og ned

Basis for konflikten

- Utvalget tenkte Representativ medvirkning,
- Vi tenkte Direkte medvirkning.
- Det oppsto aldri enighet.

Truet vi maktstrukturene på brukersiden?

Dødsårsak: konklusjon

- Endringer i organisasjonen
- Ledelsesvakuum
- Svak forankring i toppledelsen
- Konflikt med Brukerutvalget

Sluttreplikk

- Prosjektet var vellykket til tross for det korte liv
- Representativ og direkte medvirkning kan leve sammen
  - Representativ medvirkning i besluttende organ
  - Direkte medvirkning i utviklingsarbeid og daglig drift

Vil dere prøve?

Tilbakemeldinger

”For første gang har jeg blitt behandlet som et normalt menneske”

”Dette var pinadø den beste terapien jeg har hatt i mitt liv!”

Hovedspørsmål

Brukermedvirkning i samhandlingen
kommune – Psykisk helsevern.
Framlegg til gode tiltak.

Arbeidsmåte

- Bruk først noen minutter til å skrive ned dine egne tanker på et ark
- Drøft i gruppen
- Skriv ned de 3 - 4 viktigste konklusjonene på et veggblokk-ark og heng det på veggen
  - Skriv en kort hel setning. Ikke stikkord!!
  - Skriv konkret
  - Skriv forståelig. Andre skal lese det!
- Ta en liten runde og les hva de andre har skrevet